

Jatkuvan oppimisen markkinat Suomessa

esitys jatkuvan oppimisen uudistuksen parlamentaariselle ryhmälle

Kirsi Siltanen, asiantuntija
Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

4.10.2022

Pohjana juuri valmistunut TEAS-tutkimushanke

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:x

Jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinat Suomessa

Markkinan kokonaiskuvan hahmottelua

Kirsi Siltanen, Marika Koramo, Eeva Majalahti, Keimo Sillanpää, Tommi Ålander, Juho Nyman, Tapio Varmola, Kristiina Erkkilä & Tommi Ranta

- MDI Public Oy, TK-Eval Ay & Finnish Consulting Group Oy
- Hanke toteutettiin 1.3.2021 –31.8.2022
- Raportti julkaistiin 19.9.2022
- Perustuu lukuisiin olemassa oleviin ja hankkeessa kerättyihin aineistoihin
- Koulutustilastot
- Haastattelut ja työpajat
- Kysely koulutuspalveluita tuottaville yrityksille
- Kysely ammatillisen koulutuksen yhtiöille
- Suuryritysten case-tarkastelut

Esityksen neljä asiaa:

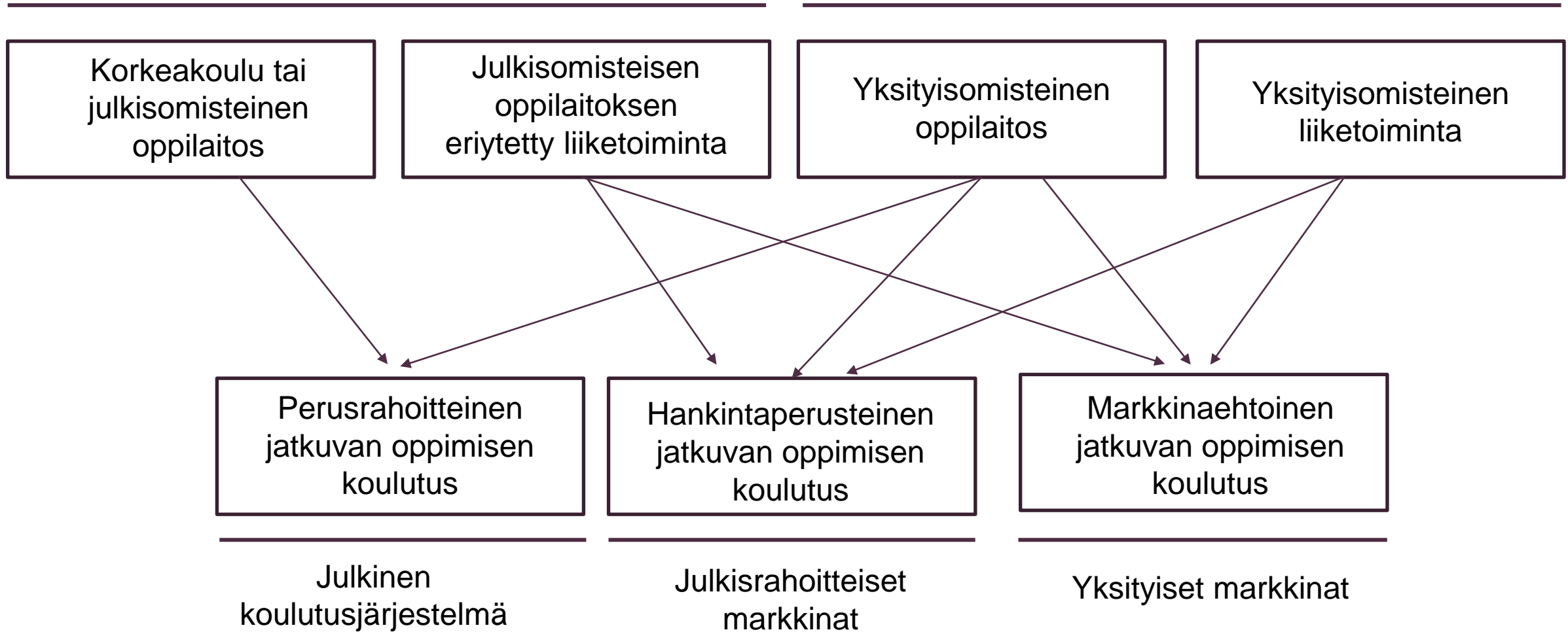
- 1. Markkinan kokonaiskuva on käsitteellisesti, rakenteellisesti ja tietoperustaltaan hämärä**
- 2. Jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinoilla on merkittävä määrä yksityistä liiketoimintaa**
- 3. Julkisen ja yksityisen roolit määrittyvät ilman keskustelua ja keskustelijoita**
- 4. Onko jatkuvan oppimisen markkina kehittynyt vai kehittymätön?**

**Markkinan kokonaiskuva
on käsitteellisesti,
rakenteellisesti ja
tietoperustaltaan hämärä**

Julkinen ja yksityinen markkina sekoittuvat

Julkisomisteiset toimijat

Yksityisomisteiset toimijat

Korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen julkisrahoitteisen jatkuvan oppimisen koulutuksen kustannukset 2019–2021, miljoonaa euroa

M €	2019	2020	2021
Yliopistot			
Perustutkintojen osat (sis. avoin yo-opetus)	17,7	19,8	29,6
Erikoistumiskoulutus	2,3	2,4	3,2
Muut tutkintojen osat ja tilauskoulutukset	16,1	13,6	4,0
Muu täydennyskoulutus	26,9	24,7	27,6
Ammattikorkeakoulut			
Perustutkintojen osat (sis. avoin amk-opetus)	16,1	38,8	24,5
Erikoistumiskoulutus	3,4	2,5	3,0
Muut tutkintojen osat ja tilauskoulutukset	8,1	8,2	14,9
Muu täydennyskoulutus	19,0	9,8	10,5
Ammatillinen koulutus			
Muu ammatillinen koulutus (sis. vos-rahoitus, sis. opiskelijamaksut)	54,6	46,0	52,7
YHTEENSÄ	164,2	165,8	170

Julkisten koulutusjärjestäjien markkinaehtoisen koulutuksen tulot 2019–2021, miljoonaa euroa

M €	2019	2020	2021
Yliopistot (koulutus, liiketoiminnan tuotot)	25,3	21,7	29,0
Yliopistojen yhtiötetyt toiminnot (AaltoEE, HY+, liikevaihto)	26,5	19,6	23,9
Ammattikorkeakoulut (koulutus, liiketoiminnan tuotot)	26,3	23,5	25,2
Ammatilliset oppilaitokset			
1. ELY-keskusten työvoimakoulutus	20,3	22,1	19,5
2. Amatillisten koulutusjärjestäjien muu liiketoiminta, arvio koulutuksen osuudesta	36,0-60,1	27,1-45,2	-
3. Yhtiötettyjen toimintojen arvioitu tuotto	-	50–100	
Vapaa sivistystyö, esim.			
Kansalaisopistot ja kesäyliopistot, maksullinen palvelutoiminta, arvio	4,2	2,8	-
YHTEENSÄ		166,8 - 234,9	

Yksityisen koulutusliiketoiminnan volyymit

Tietolähde	M €
ELY:n koulutushankinnoista vastanneiden yritysmuotoisten toimijoiden yhteenlaskettu liikevaihto	1 400
ELY:n koulutushankinnoista vastanneiden yritysmuotoisten toimijoiden yhteenlaskettu liikevaihto pl. oppilaitokset ja marginaalisesti koulutusta tuottavat suuret yritykset	450
Tutkimuksen kyselyaineiston pohjalta estimoitu koulutusliikevaihto, max.	1000
Tutkimuksen kyselyaineiston pohjalta estimoitu koulutusliikevaihto, min.	300
Kysynnän pohjalta arvioitu volyymi (CVTS 2015 toimialakohtaiset kertymät + valtion ja kuntien henkilöstökoulutuksen volyymit)	300-400
VAIHTELUVÄLI	300-1 400

Markkinakuvaa hämärtävät mm. koulutuksen sekoittuminen valmennuksen ja konsultoinnin kaltaisiin palveluihin sekä puuttuvat keinot määrittää toimialaan kuuluvat yritykset.

Kysynnän volyymit

Sitran arvio henkilöstökoulutuksen volyymista ml. ei-kurssimuotoinen (Aho & Ranki 2018)	1 000
ETLAN arvio yritysten henkilöstökoulutuskustannuksista (ETLA 2018)	1 500
Tilastokeskuksen arvio yritysten henkilöstökoulutuskustannuksista (CVTS 2015) on 1,1% työvoimakustannuksista, josta ka 40% palkkioita koulutuksen järjestäjille	0,44% työvoimakustannuksista

Huom. CVTS 2021-tiedonkeruun aineisto valmistuu lokakuussa 2022

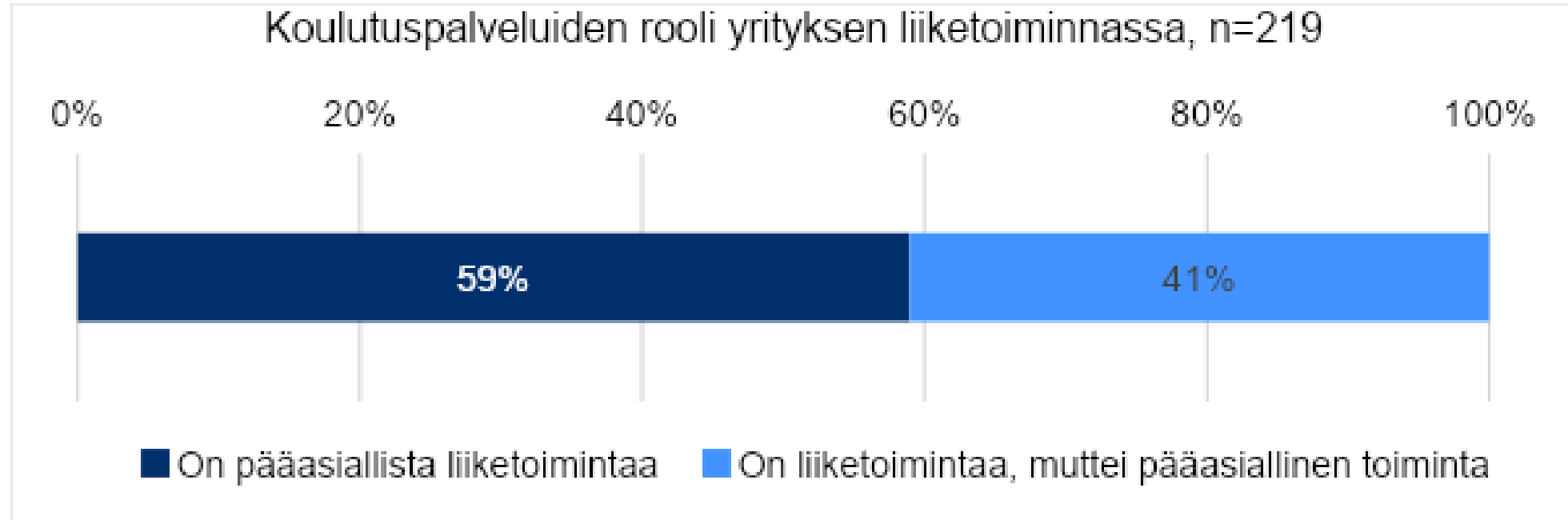
Onko tarjontaa paljon vai vähän?

- Yksityisen koulutustarjonnan volyymi on joistakin sadoista miljoonista miljardiin
- Julkisen jatkuvan oppimisen tarjonnan (korkeakoulut ja ammatillinen koulutus) volyymi on n. 160-170 miljoonaa euroa
- Julkisten koulutustoimijoiden markkinaehtoisen tarjonnan volyymi on estimoituna 170-230 miljoonaa euroa
- Vapaan sivistystyön osuus valtion budjetista on 160 miljoonaa euroa

Verrokkina: ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 48% oli yli 24-vuotiaita (2018). Ammatillisen koulutuksen vuotuiset kustannukset ovat kokonaisuudessaan 1,9 miljardia euroa (2020).

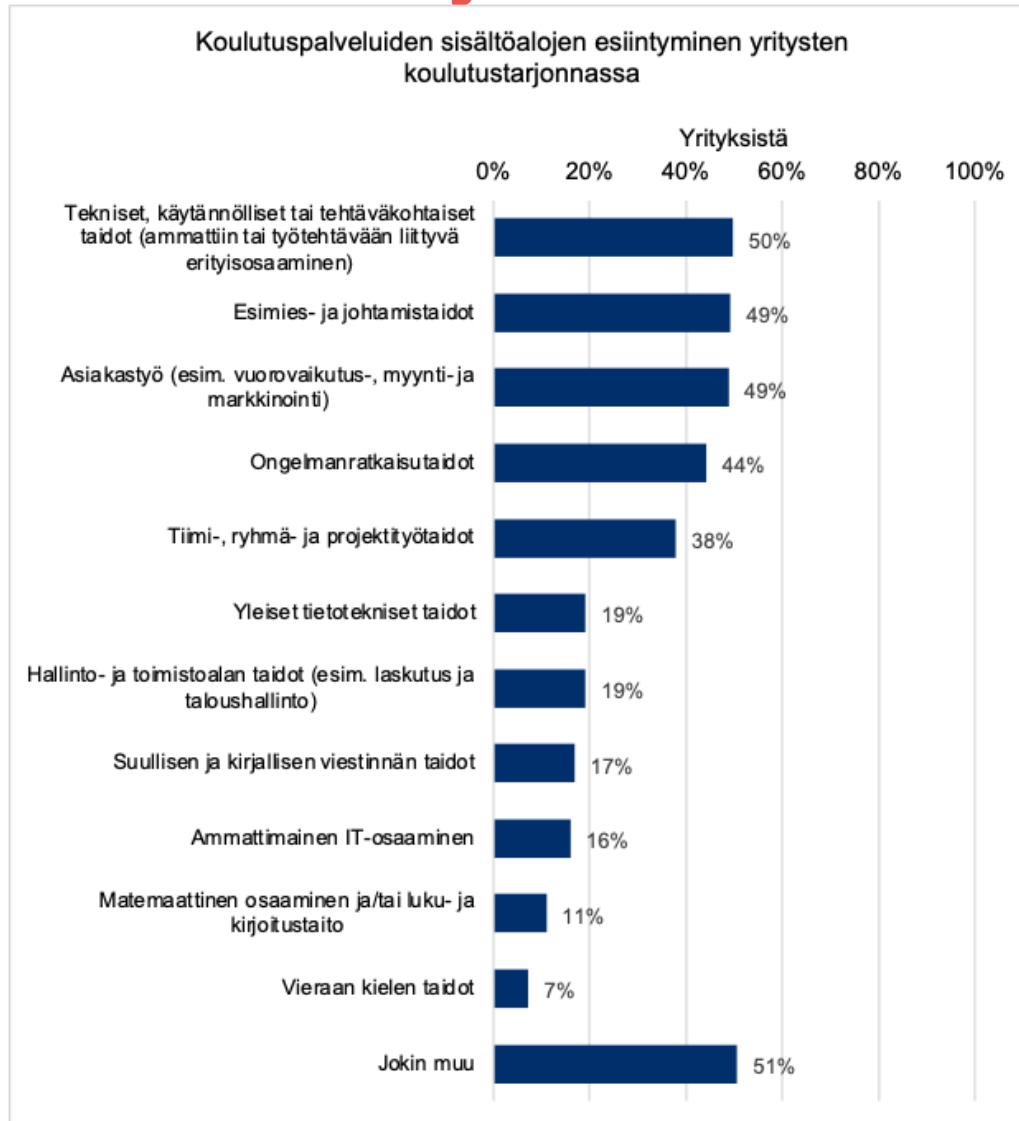
**Jatkuvan oppimisen
koulutusmarkkinoilla on
merkittävä määrä yksityistä
liiketoimintaa**

Koulutusyritykset eivät muodosta yhtenäistä toimialaa

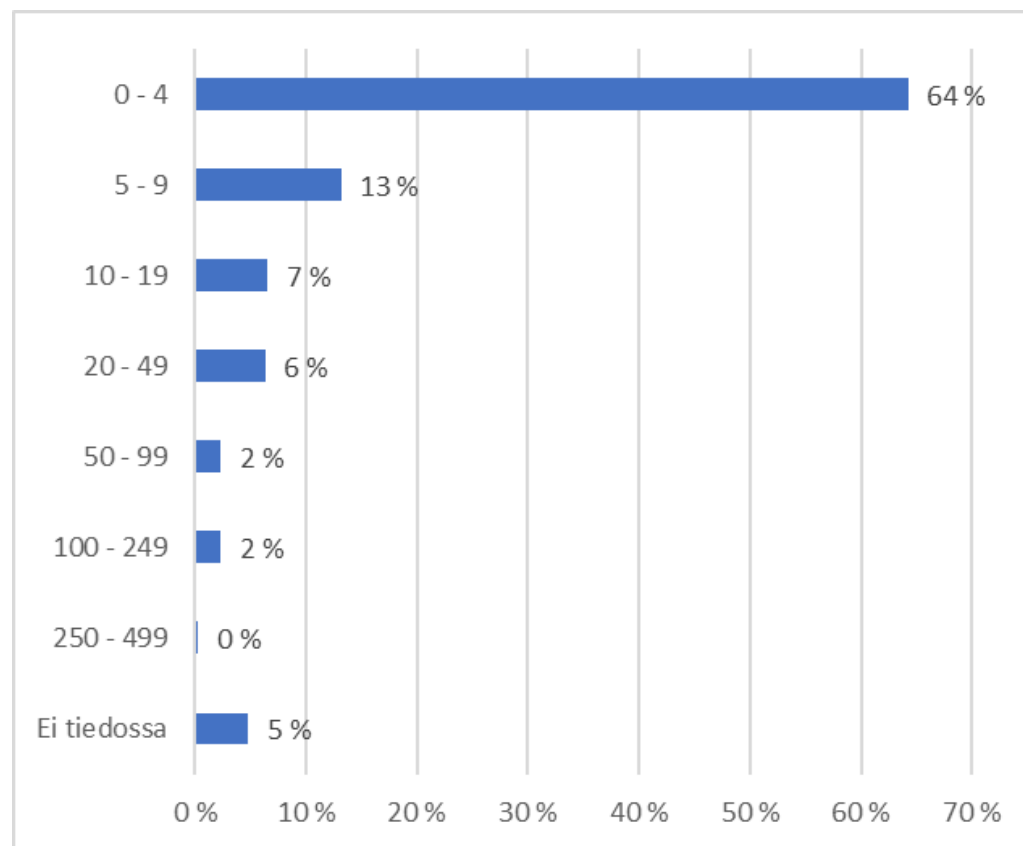
- Lähes kaikki yritykset, joilla koulutuspalvelut on pääasiallista liiketoimintaa, ovat toimialoilta 70 'Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi' sekä 85 'Koulutus'
- Sivutoimista koulutustoimintaa on lähes kaikilla toimialoilla
- Satelliittimaiset liiketoimintamallit

Markkinaehtoinen koulutus tuottaa osaamista, jolla on markkinakysyntää

- Koulutus on pääosin vapaata, sääntelemätöntä liiketoimintaa
- Yksityisten yritysten tarjoamat koulutuspalvelut eivät vahvasti keskity tietyille sisältöalueille, vaan muodostavat useita erillisiä, osin hyvin tarkkarajaisia markkinasegmenttejä
- markkinaehtoista koulutustarjontaa on erityisen paljon yritysten ja muiden organisaatioiden johdon koulutukseen.
- lisäksi markkinaehtoista koulutusta on tarjolla erilaisten pätevyyksien tai sertifikaattien suorittamiseen

Enemmistö on pieniä asiantuntijayrityksiä, mutta myös pörssissä yksi koulutusyritys

- Koulutuspalveluja tarjoavien yritysten henkilöstömäärien kokoluokka (yli 250 hengen yritykset eivät mukana kyselyn kohderyhmässä) (Selvityksen kysely, maaliskuu 2022).

Yksityiset jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinat ovat vähintään yhtä suuret kuin julkiset

- Koulutuspalveluiden keskimääräinen liikevaihto oli vastaajajoukossa n. 1 m €, korkeimmillaan kymmeniä miljoonia euroja.
- Mediaani oli 32 000 euroa, mikä kuvaa, että vastaajajoukossa on merkittävä määrä pieniä yrityksiä
- Aineistoista eri oletuksilla estimoituna yksityisen koulutusliiketoiminnan liikevaihto on **joistakin sadoista miljoonista miljardiin euroon**
- Monille yrityksille koulutusliiketoiminta täydentää tuotemyyntiä, palvelutoimintaa (esim. konsultointia) tai sillä on markkinoinnin tai yhteiskuntavastuun kaltaisia funktioita
- **Koulutusyritykset painottuvat** suuriin kaupunkeihin, mutta koulutusmarkkinoiden toimivuuden kannalta tätä ei nähty erityisen merkitykselliseksi

**Julkisen ja yksityisen roolit
määrittäytyvät ilman
keskustelua ja keskustelijoita**

Yksityiset yritykset eivät pääosin koe kilpailevansa julkisen koulutusjärjestelmän kanssa

- Julkisen tarjonnan laajuuden vuoksi yksityistä tarjontaa jää syntymättä
- Koulutustarjoajat pitävät laajaa julkista koulutustarjontaa suomalaisen yhteiskunnan ominaisuutena, ei varsinaisena markkinahaittana.
- Yritysten palveluiden rooliksi muotoutuu julkisen koulutustarjonnan täydentäminen
- Kilpailuneutraliteetin toteutumisesta on huolehdittava niissä markkinoiden osissa, joissa toimii sekä yksityis- että julkisomisteisia toimijoita

Puuttuu keskustelu, mutta myös keskustelijat

- Jo lähtökohtaisesti koulutuksen rooli ostettavana ja myytävänä hyödykkeenä jää jatkuvan oppimisen kehittämisessä toistuvasti tunnistamatta.
- Kokonaisuudessaan jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinoilta puuttuu keskustelu yksityisen ja julkisen rooleista ja esimerkiksi rahoituksen vastuista
- Yksityiset koulutustoimijat eivät suurelta osin tunnista itseään osaksi koulutusmarkkinoita, eikä heitä voi myöskään kattavasti tunnistaa ulkopuolelta.
- Toimiala ei ole järjestäytynyt, mutta se tapahtunee, jos syntyy alalle merkityksellinen järjestäytymisen syy

Koska koulutusmarkkinoilla ei ole yhtenäistä osaamisen tunnistamisen järjestelmää, on yksityisiltä markkinoilta hankittu osaaminen vaikeasti mitallistettavissa ja vertailtavissa.

Tutkimuksen haastatteluaineiston havainto

Toimenpidesuosituksset

- 1. Käsitteiden ja tietoperustan monipuolistaminen kattamaan paremmin markkinaehtoista tarjontaa**
 - Sanasto- ja käsitelyö sisällyttämään markkinaehtoista toimintaa (julkinen ja yksityinen sektori)
 - Tiedon laadun ja määrän parantaminen koskemaan markkinaehtoista toimintaa (julkinen ja yksityinen sektori)
- 2. Koulutusmarkkinaa koskevien kehitystarpeiden edistäminen julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä, esim.**
 - Osaamisen tunnistamisen käytännöt sisällyttämään markkinaehtoista toimintaa
 - Pienten osaamiskokonaisuuksien kehittäminen ja institutionalisoituminen osaksi paitsi koulutuksen järjestämistä, myös tilastointia, tuen muotoja ja kehittämistä
 - Koulutuksen löydettävyyden vahvistaminen eri kohderyhmissä, kuten pk-yrityksissä (esim. koulutuspalvelut)
 - Menetelmien luominen haavoittuvassa asemassa olevien, kuten matalasti koulutettujen aikuisten, osallistumiseen jatkuvan oppimisen koulutukseen (esim. innovatiiviset julkiset hankinnat)

**Onko jatkuvan oppimisen
koulutusmarkkina
kehittynyt vai kehittymätön?**

Suuri osa jatkuvan oppimisen tarpeesta täytetään tutkintokoulutuksessa, mikä ei ole koulutusjärjestelmän tai yksilön kannalta tarkoituksenmukaista.

OECD 2020

Vastaako tarjonta kysyntää?

- Tapaustutkimusten kolme suuryritystä (TietoEvry Oyj, S-ryhmä ja Wärtsilä Oyj Abp) hyödyntävät kaikki **70-20-10 -mallia**
- 70% oppimisesta tapahtuu työssä, työtehtäviin sidottuna ja työn osana
- 20% oppimisesta tapahtuu vertaisoppimisena
- 10% järjestetään erillisinä koulutuksina, hankittuina tai itse tuotettuina
- Markkinoilta hankittaviin koulutuksiin kohdistuu suuria vaikuttavuus-, skaalautuvuus- ja laatuodotuksia, joita kotimainen tarjonta ei yleensä täytä.

Suurten yritysten jatkuvan oppimisen tarpeissa kotimaisella tarjonnalla, sen paremmin julkisella kuin yksityiselläkään, ei ollut roolia.

Karma-hankkeen tapaustutkimusten havainto

Jatkuvan oppimisen koulutuksen on tuotettava paljon lisäarvoa, jotta lyhytkin koulutus on kannattava investointi niin yrityksille kuin yhteiskunnalle. Jatkuvan oppimisen on oltava maailman huippua jatkuvana oppimisena, ei tutkintokeskeisen koulutusjärjestelmän lapsipuolena.

Karma-hankkeen johtopäätöksiä.

Kiitos!

www.mdi.fi/karma